

BÀI 2: XÂY DỰNG Ý TƯỞNG TRONG SÁNG TÁC THEO CHỦ ĐỀ (2 tiết)

I MỤC TIÊU

1. Kiến thức

- Mối quan hệ giữa xây dựng ý tưởng trong sáng tác và thực hiện SPMT;
- Khai thác hình ảnh để thể hiện SPMT.

2. Năng lực

- Xác định được nội dung của chủ đề;
- Biết khai thác hình ảnh trong thiên nhiên, cuộc sống và thể hiện được SPMT về chủ đề;
- Tiếp tục hình thành năng lực phân tích và biết cách đánh giá yếu tố, nguyên lí tạo hình trong SPMT của cá nhân, nhóm.

3. Phẩm chất

- Có ý thức khai thác chất liệu từ cuộc sống trong thực hành, sáng tạo SPMT;
- Chủ động sử dụng vật liệu tái sử dụng trong thực hành SPMT.

II THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

- Một số hình ảnh, clip liên quan đến chủ đề trình chiếu trên PowerPoint để HS quan sát như: quang cảnh, cảnh vật và sáng tác của họa sĩ, nhà điêu khắc;
- Một số SPMT như: tranh, tượng, phù điêu,... về cảnh vật gần gũi ở địa phương để HS có thể quan sát trực tiếp, thuận tiện trong việc liên tưởng từ cảnh vật, sinh hoạt trong thực tế tới những SPMT cụ thể.

III TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

1. Hoạt động 1: Quan sát

a. Mục tiêu

- Biết khai thác ý tưởng và mối quan hệ giữa tên chủ đề và nội dung cần thể hiện.
- Tìm ý tưởng qua quan sát cảnh vật, sinh hoạt trong cuộc sống.

b. Nội dung

– GV yêu cầu HS tìm hiểu hình ảnh và một số cách xây dựng ý tưởng trong sáng tác ở SGK *Mĩ thuật 6*, trang 9 – 10.

– HS quan sát, tìm hiểu hình minh họa trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 9 – 10 và trả lời câu hỏi ở trang 10.

c. Sản phẩm

Nhận biết được cách thể hiện ý tưởng trong sáng tác theo chủ đề thông qua việc khai thác chất liệu từ cuộc sống.

d. Tổ chức thực hiện

– GV dẫn dắt vào bài học. Gợi ý nội dung: Ở cấp Tiểu học, HS đã làm quen và sử dụng những yếu tố tạo hình như chấm, nét, hình, khối,... để tạo nên những SPMT theo ý thích, cũng như một số nguyên lý tạo hình như cân bằng, tương phản, lặp lại, nhịp điệu,... Những yếu tố và nguyên lý tạo hình này cũng là nội dung mà HS sẽ làm quen và lĩnh hội trong môn *Mĩ thuật* ở cấp Trung học cơ sở để thể hiện ý tưởng của mình theo những chủ đề cụ thể. Nội dung bài 2 sẽ hướng dẫn tìm hiểu cách xây dựng ý tưởng trong thực hành làm SPMT theo chủ đề.

- GV đặt câu hỏi dẫn dắt vào bài:
- + Để xây dựng ý tưởng thể hiện một chủ đề trong môn Mĩ thuật, việc đầu tiên em cần phải làm là gì?
- + Khi có ý tưởng để thực hiện một chủ đề, em sẽ làm gì để cụ thể hoá thành SPMT?
- GV ghi câu trả lời lên bảng (không đánh giá).
- GV yêu cầu HS mở SGK *Mĩ thuật 6*, trang 9, tìm hiểu cách khai thác cảnh vật, sinh hoạt trong cuộc sống để xây dựng ý tưởng.
- GV yêu cầu HS mở SGK *Mĩ thuật 6*, trang 10, tìm hiểu cách xây dựng ý tưởng từ cảnh đẹp, sinh hoạt trong cuộc sống và chuyển thể thành SPMT và trả lời câu hỏi: *Theo em, cách xây dựng ý tưởng nào trong sáng tác theo chủ đề phù hợp với mình?*
- Căn cứ ý kiến phát biểu của HS, GV đưa ra một số cách xây dựng ý tưởng để thể hiện theo chủ đề như sau:

- + Có thể quan sát cảnh vật, sinh hoạt trong cuộc sống để tìm được những hình ảnh phù hợp liên quan đến chủ đề muốn diễn tả.
- + Có thể tìm những hình ảnh phù hợp với chủ đề thông qua thiệp chúc mừng, sách, báo, tạp chí, lịch treo tường, internet,...
- + Có thể nhớ lại những hình ảnh đã từng gặp có liên quan đến chủ đề.
- + Có thể tưởng tượng về những hình ảnh phù hợp để diễn tả về chủ đề.

2. Hoạt động 2: Thể hiện

a. Mục tiêu

- Biết được các bước xây dựng ý tưởng đến thực hiện SPMT qua phân tích sơ đồ.
- Biết cách tìm ý tưởng và thể hiện qua một SPMT cụ thể.

b. Nội dung

- GV yêu cầu HS tìm hiểu các bước xây dựng ý tưởng đến thực hiện SPMT qua sơ đồ trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 10.
- HS tìm hiểu quá trình xây dựng ý tưởng đến thực hiện SPMT và thực hành tạo sản phẩm mình yêu thích.

c. Sản phẩm

SPMT về chủ đề mình yêu thích.

d. Tổ chức thực hiện

- Qua phần tóm tắt ở hoạt động 1, GV yêu cầu HS xây dựng ý tưởng về chủ đề mà em yêu thích.

- GV đặt câu hỏi gợi ý:
- + Em lựa chọn chủ đề nào?
- + Em tìm ý tưởng để thể hiện hình ảnh về chủ đề đó bằng cách nào?
- + Em sử dụng hình thức nào để thực hiện?
- HS nào phát biểu xong, GV cho HS thực hiện ngay phần thực hành của mình vào *Bài tập Mĩ thuật 6*.

Lưu ý: Đối với HS sử dụng hình thức thể hiện 3D, GV cho HS vẽ phác thảo ý tưởng vào phần thực hành, *Bài tập Mĩ thuật 6*.

3. Hoạt động 3: Thảo luận

a. Mục tiêu

- Biết cách nhận xét, đánh giá được sản phẩm của cá nhân và các bạn.
- Trình bày những cảm nhận đó trước nhóm.

b. Nội dung

- GV hướng dẫn HS quan sát SPMT của nhóm.
- HS thảo luận theo các câu hỏi gợi ý trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 11.

c. Sản phẩm

Cảm nhận, phân tích được SPMT của cá nhân và các bạn.

d. Tổ chức thực hiện

- Căn cứ vào SPMT mà HS vừa thực hiện, GV tổ chức cho HS trao đổi nhóm theo những câu hỏi trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 11.

- + *Bạn đã có ý tưởng gì để thể hiện chủ đề?*
- + *Bạn đã sử dụng đường nét, màu sắc như thế nào để thể hiện ý tưởng?*
- + *Bạn đã vẽ những cảnh vật, nhân vật, hoạt động nào để thể hiện ý tưởng của mình?*

- Căn cứ vào bài thực hành của HS, GV đưa ra những gợi ý để HS sắp xếp bài thực hành theo nhóm:

- + Những sản phẩm thể hiện nhân vật, khung cảnh gắn liền với tên chủ đề.
- + Những sản phẩm có ý tưởng từ sự liên tưởng, tưởng tượng, suy nghĩ của bản thân liên quan đến chủ đề.

- Qua việc sắp xếp này, GV giúp HS hiểu rõ hơn cách thể hiện ở mỗi chủ đề theo những hình thức khác nhau.

Lưu ý:

- Đây là hình thức chốt ý theo cách sơ đồ hoá, cũng như hệ thống lại kiến thức đã thực hiện ở các hoạt động trên.

- Qua việc thảo luận, GV giúp HS có cái nhìn tổng thể, khái quát từ việc xây dựng ý tưởng cho đến cụ thể hoá bằng SPMT. Từ đó, HS sẽ tự rút ra kinh nghiệm để hoàn thiện tốt hơn sản phẩm của mình.

4. Hoạt động 4: Vận dụng

a. Mục tiêu

Biết cách sử dụng kiến thức, kĩ năng đã được học trong chủ đề để tìm hiểu, thưởng thức vẻ đẹp của TPMT được giới thiệu trong SGK *Mĩ thuật 6*, hình thành kĩ năng thưởng thức kĩ thuật.

b. Nội dung

- GV hướng dẫn HS quan sát hai TPMT được minh hoạ trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 11.
- HS thảo luận và trả lời theo định hướng gợi ý trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 11.

c. Sản phẩm

Cảm nhận, phân tích được vẻ đẹp của TPMT.

d. Tổ chức thực hiện

- Hoạt động này giúp cho HS vận dụng kiến thức đã học vào thưởng thức kĩ thuật có hiệu quả, ở chủ đề này là tìm ý tưởng thể hiện ở SPMT.

- GV sử dụng hình ảnh minh hoạ trong SGK *Mĩ thuật 6*, trang 11 hoặc SPMT đã chuẩn bị từ trước để khai thác nội dung chính của hoạt động này.

+ Tác phẩm *Bình minh trên nông trang* thể hiện hình ảnh người nông dân đang gieo hạt vào một sớm bình minh. Gam màu nóng chủ đạo trong tranh, cùng với các sắc màu lục, lam ẩn hiện trong những rặng cây tạo nên hoà sắc bức tranh sinh động, hấp dẫn.

+ Tác phẩm *Hũ gạo nuôi quân* thể hiện hình ảnh hai mẹ con đang nâng niu, chặt chiu từng nắm gạo bỏ vào hũ gạo tiết kiệm. Tác giả sử dụng khối tròn, hình dáng sinh động và sự kết hợp hài hoà giữa nét cong, nét thẳng trên hình tượng nhân vật để thể hiện. Hình ảnh em bé ngược nhìn mẹ và đôi bàn tay đang chờ đón nắm gạo mẹ đưa là điểm thu hút của tác phẩm đối với người xem. Từ đó, tác phẩm bộc lộ một cách sâu sắc tình cảm yêu thương của người ở hậu phương dành cho những chiến sĩ đang cầm súng bảo vệ Tổ quốc.

Mục tiêu đạt được của chủ đề đầu tiên ở cấp Trung học cơ sở có tính chất giới thiệu những cách xây dựng ý tưởng thể hiện về chủ đề. Đó là những cơ sở, định hướng giúp HS có căn cứ thể hiện SPMT ở các chủ đề sau.